

Batılı Dillere Geçmiş Canlı Adlarından Olan ÖRÜMCEK ve ARACHNIDE Sözcüklerinin Köken Birliği Hakkında Notlarım (Bölüm 1)

My Preliminary Notes About the Origin of the word ÖRÜMCEK and ARACHNIDE

Örümcek veya örümceksiler anlamına geldiği söylenen ve Batılı dillerde 'Arakne', 'Arakna' veya 'Araxhnide' seslendirilen sözcüğün kökeni hakkında Batılı sözcük kökenleri sözlüklerinde yazılı olan en önemli gerçek bu sözcüğün kökeninin aslında bilinmiyor olduğudur. Fakat elbette kökenini bilemeseler de bu sözcükleri Türk diline bağlayacak değiller. Avrupalının Yunan veya Latin olarak gördüğü "arı" ataları göçebe olarak tanımladıkları Türklerin dilinden ne kadar az sözcük olsa sanki bunlar için o kadar iyi olacaktır diye düşünmemek mümkün değil.

Sözcüğün kökeni ne Latince ne Yunanca ne de Fransız veya Rum dilindedir. Fakat kesinlikle ve kesinlikle hiç bir soru işareti kalmaksızın bu sözcük Türk dili kökenlidir.

Latince veya Yunanca, İngilizce, Fransızca, Almanca, Farsça ya da diğer PIE kökten denilen toplama diller sözcük varlıklarının büyük bölümünü Ön Türk dillerine borçludurlar. Bu konularda akademilerde bilgi verilmez çünkü güya yazılı kaynakları referans alırlar. Yani birisi çıkıp anlam ve ses değeri yakınlığını Türk dili sözcükler ile kursa gülerek anagram yapıyorsun derler fakat aslında anagram tanımı bu duruma uymaz. Burada bu sözcüklerin kökenini göstermek için takip edeceğim metot 'ses değeri yakınlığı ve anlam örtüşmesi arama' metodudur.

Yazılı kaynaklarda Fransızca 'arachnide' sözcüğüne işaret edilir. Bu sözcüğün 19. yüzyıldan önce bu hali ile yazılı bir örneği yoktur. Ayrıca Batılılar bu sözcüğün kökeninin bilinmediğini söylerler. Onlar kökenini bilmiyoruz dese de bizim içimizdeki Batılılar nedense pek heveslidirler ki neredeyse kulaklarına tanıdık gelmeyen her sözcük elbette Türkçe olamaz diye düşünürler. Hâlbuki Batılı sözlüğünde şöyle yazmış: {... 1815 by French biologist Jean Baptiste Pierre Antoine de Monet de Lamarck, from Latinized form of Greek arakhnē (fem.) "spider; spider's web," which probably is cognate with Latin aranea "spider, spider's web," from aracsna, of unknown origin. ... "As the word looks non-IE and since it is limited to these two languages, it is probably a borrowing."} [Kaynak: <<https://www.etymonline.com/search?q=arachnid>>]

Sözcük Latince 'aranea' olarak seslendirilmiştir. Fransızca olarak 'araigne', İspanyolcada 'araña', İtalyancada 'aragna' olarak seslendirildiğini aynı kaynaklar yazarlar. Sözcüğün Orta İngilizcede 'araine', Eski Fransızcada 'arain', olarak seslendirilmiş olduğu 18. yüzyılın bazı yazılı kaynaklarına bakılarak tahmin edilir veya ileri sürülür. Bunların tamamını Batılılar yazmaktadır.

Açıkça görüleceği gibi Batılıların en eski seslendiriliş veya yazılış şeklinin **ARANA** (ören+ağ) ve / veya **ARAIN** olarak andığı sözcük bildiğimiz 'ÖREN' sözcüğüdür.

Bazı diller bu sözcüğü AĞ+ÖREN anlamında, ÖREN+AĞ şeklinde ve bazı diller de ÖREN sözcüğümüzü kendi ağızlarında ARANA ve ARAIN şekilde alıntılamış ve anmış olmalıdırlar.

1843 yılında yazılı örneği olan ve Batıda kaynağı bilinmeyen 'arachnidan' sözcüğü ÖREÇ+EDEN veya ÖREK+EDEN ya da ÖREĞİN-i+EDEN sözcüklerimiz olmalıdır. Bu sözcükler alan dilin ağızında bileşik sözcük formunu almıştır fakat ÖRÜM-CEK sözcüğünün geçmişte bazı Türk dilli halklar tarafından ÖREĞİN+EDEN veya ÖREN olarak da adlandırıldığını söylemek mümkündür.

Yani sözcük en azından Eski Türkçe döneminden beri yazılı örneği Türk dilinde bulunan bir sözcüktür. Türk dili kökenlidir (örmek fiili kökteşidir) fakat muhtemelen daha eski yazılı örnekleri bulunacaktır.

Örümcek sözcüğü Kaşgari'nin Divan-ı Lugati't-Türk (1073 veya öncesi) 'örümçek', Codex Cumanicus Kıpçak-Türk dili yazmasında (1303 veya öncesi) 'örümçik' şeklinde geçmektedir.

Yani Batılının kaynağını bilmiyoruz ama ARAIN gibi seslendiriliyor dediği sözcük farklı ağızlarda ÖREN / ÖREİN / ÖREĞEN sözcüğümüzdür. Muhtemelen sözcüğü ÖRÜM seslendiren Türk dilli gruplar da olmalıdır.

ÖR- sözcük kökünün yazılı türemeleri veya örnekleri Eski Uygur Türk dili ile yazılmış Budist metinlerinde (1000 yılından önce) de geçmektedir.

Sözcük, ARAXANA veya ARAXNA şeklinde Rumcada da seslendiriliyor olabilir. Bu sözcük ÖREGEN sözcüğünün alan ağızda değişmiş biçimi olmalıdır. Sözcük kökü 'örmek' fiili bağlantılıdır ve sözcük eki olan '-GEN' eki Türk dilinin hayvan adı yapan eklerinden birisidir. Tavşan TAVIŞ-GAN gibi.

Batılı bizim sözcüğümüz değil diyor ve biz de burada yazılı en eski kaynağını ve kökenini gösteriyoruz. Muhtemelen dil ve tarih bilimci, araştırmacı, yazar Arif Cengiz Erman beye sorsanız bu sözcüklerin Etrüsk ve/veya Sümer dilinde de yazılı örneğini gösterebilir diye tahmin ediyorum. Ben de ayrıca bu konuyu ilk fırsatta daha detaylı olarak araştıracağım.

Ahmet Ardiç

Ata Team Alberta, Canada

Yasal Uyarılar:

Bu yazıyı kısmen veya tamamen paylaşmak isterseniz veya alıntı yapma ihtiyacınız olursa, yazar adını (Ahmet Ardiç) belirterek paylaşabilir veya alıntı yapabilirsiniz.

Telif hakları © 2020 Ahmet Ardiç & "Ata Team Alberta Canada"

Yazışma Adresi:

"Ata Team Alberta Canada" > turkicresearch@gmail.com